

Till:**Miljödepartementet**

Magnus Bergström och Alexandra Venander

m.remissvar@regeringskansliet.se

m.nm@regeringskansliet

SBMIs yttrande avseende Miljödepartementets remiss: ”Regeringsprövning av kalkstenstäckter i undantagsfall”

SBMI, Sveriges Bergmaterialindustri är branschorganisationen för producenter och leverantörer av bergmaterial samt branschens underleverantörer. Årligen produceras och levereras ca 100 miljoner ton bergmaterial i Sverige. Föreningen samlar över ca 90 % av den svenska bergmaterialindustrin.

Sammanfattning

- **SBMI tillstyrker förslagen i den remitterade PM** mot bakgrund av de enorma konsekvenser det skulle innebära för hela samhället och näringslivet om cementproduktionen i Slite skulle upphöra. Cementkrisen som uppstår om Cementa inte kan fortsätta leverera cement från Slite är mycket allvarlig för SBMIs medlemmar, och för hela samhället.
- **SBMI anser att den föreslagna förlängningen om maximalt 12 månader är alltför kort, och istället bör vara upp till tre år.** 12 månader är i de flesta fall alltför kort tid om syftet med förlängningen är att man ska kunna få ett nytt tillstånd på plats.
- **SBMI föreslår att förslaget om giltighetsförlängning i Miljöprövningsutredningen bryts ut och genomförs per omgående.** Det skulle innebära en tydlig förbättring för många verksamhetsutövare i täktbranschen om detta förslag blev verklighet snarast möjligt.
- **SBMI anser att det är beklagligt en sådan situation uppkommit så att samhället behöver in och skapa denna typ av akut lagstiftning riktad mot ett specifikt fall.** Det belyser det faktum att vi har ett regelverk och en processföring som inte fungerar utifrån samhällets samlade intressen. Det regelverk som olika verksamhetsutövare arbetar under behöver vara långsiktigt och förutsägbart.
- **SBMI noterar att generellt går utvecklingen åt motsatt håll jämfört med förslagen i den remitterade PM,** nämligen att verksamheter som tidigare varit anmälningspliktiga blir tillståndspliktiga, och verksamheter som tidigare klassats som U-verksamheter blir anmälningspliktiga.
- **Den uppkomna situationen belyser tydligt behovet av att miljötillståndprocessen behöver förbättras.** Den 13 juni 2022 presenterades Miljöprövningsutredningen, som innehåller en rad konstruktiva förslag som kan leda till förbättringar av miljötillståndprocessen. Det är viktigt att vissa av dessa förslag genomförs utan dröjsmål.

Miljöprövningsutredningen föreslår en möjlighet att förlänga tillstånd tre år

Miljöprövningsutredningen, "Om prövning och omprövning – en del av den gröna omställningen", SOU 2022:33, lämnade i juni i år bl.a. ett förslag gällande möjlighet att förlänga ett befintligt tillstånd i högst tre år. Det finns tre förutsättningar för en förlängning som måste vara uppfyllda, 1) ansökan avser en befintlig verksamhet med tidsbegränsat tillstånd, 2) verksamhetens omfattning under förlängningstiden i huvudsak avses motsvara den verksamhet som bedrivits enligt det befintliga tillståndet, samt 3) att det är lämpligt att förlänga giltighetstiden. Se sidan 212 ff på <https://www.regeringen.se/49e521/contentassets/2273dcccfd33442cbb95e2dc3207e0c27/om-provning-och-omprovning--en-del-av-den-grona-omstallningen-sou-202233>

Om ovanstående förslag går igenom är det märkligt att vattenverksamheten för verksamheten endast kan förlängas i ett år, medan tillståndet enligt 9 kap. Miljöbalken kan förlängas i upp till tre år. Detta innebär i realiteten att tillståndet enligt 9 kap. Miljöbalken blir obrukbart efter ett år. Dessa tider bör rimligtvis linjera med varandra. SBMI föreslår därför att förlängningen ska kunna uppgå till högst tre år.

SBMI föreslår att förslaget om giltighetsförlängning i Miljöprövningsutredningen bryts ut och genomförs per omgående. Det skulle innebära en tydlig förbättring för många verksamhetsutövare i täktbranschen om detta förslag blev verklighet snarast möjligt.

Angeläget att vidta åtgärder för att undvika krisläge

Cementkrisen som uppstår om Cementa inte kan fortsätta leverera cement från Slite är mycket allvarlig för SBMIs medlemmar, och för hela samhället. Ca 12% (SGU rapport: "Grus, sand och krossberg 2020") av allt bergmaterial som produceras i Sverige används till betong, vilket innebär att om leveransen av Cement från Slite upphör så skulle det få en direkt påverkan på försäljningsvolymerna. Men krisen skulle drabba branschen betydligt djupare och bredare än så, då följdverkningarna skulle drabba ALLT byggande i samhället, såsom vägbyggen, järnvägsbyggen, husbyggen och renoveringsarbeten. Just nu pågår utredningsarbeten i många företag kring hur företagen kommer att påverkas om Cementa inte kommer att kunna producera cement i Slite från och med sommaren 2022, och ännu har många sannolikt inte insett allvaret, men det är tydligt att det är ett fullskaligt krisläge som står för dörren, med varsel, stopp i samhällsbyggnadsprojekt, och konkurser.

SBMI ser därför tydligt att det är mycket angeläget att vidta åtgärder för att lösa situationen kring samhällets cementförsörjning.

Oförutsägbara tillståndsprocesser är vardag i täktbranschen

SBMIs medlemmar har löpande ett stort antal (över ca 100 årligen) täktillståndsprövningar som på många sätt liknar de som Cementa har. Årligen handläggs ett stort antal tillståndsärenden av stor betydelse för samhällsutvecklingen hos olika tillståndsgivande myndigheter. Utan att kommentera detaljerna i prövningen eller juridiken kring just detta fall konstateras att flera av de faktorer som bidragit till att Cementas tillståndsansökan hamnat i den situation som uppstått, inträffar på löpande band även i andra täktärenden.

Miljötillståndsprocessen präglas idag av långa beslutstider, omfattande utredningsbörd, oförutsägbarhet, rättsosäkra tolkningar och krav från myndigheter som uppträder som parter i tillståndsprövningar. Samtidigt har miljöprövningsprocesserna fått allt större betydelse och mer omfattande konsekvenser då både naturskyddsbestämmelser och vattenförvaltningsbestämmelser kommit att styra tillåtligheten för många verksamheter. Dagens tillståndsgivning präglas av otydlighet och är därför inte rättssäker.

Det finns ett stort behov av att se över processen för verksamhetstillstånd

För att Sverige ska ha en chans att klara klimatomställningen, och fortsatt vara en attraktiv miljö för företagande och investeringar behövs en radikal förbättring av processen för verksamhetstillstånd. Oförutsägbarheten i dessa processer utgör ett av de största hindren för industrins utveckling, inte minst hotar den utvecklingen mot ökad hållbarhet. En robust och balanserad avvägning behöver ske mellan konsekvenser där man tydligt beaktar klimataspekten, näringsaspekten och samhällseffekter.

SBMI och bergmaterialindustrin är en av de 22 branscher som tagit fram färdplaner för branschens utveckling till fossilfri konkurrenskraft. En essentiell förutsättning för genomförandet av bergmaterialindustrins färdplan är att vi har väl fungerande processer för verksamhetstillstånd, och att villkoren i dessa tillstånd verkar för samhällets klimatomställning och utveckling till ökade cirkulära materialflöden. Idag är det alltför vanligt att miljölagstiftningen utgör hinder för den gröna omställningen och den cirkulära ekonomin. Processen för verksamhetstillstånd behöver förbättras.

Det är anmärkningsvärt att Regeringen nu tvingas införa specialriktade ändringar i förordningen (1998:1388) om vattenverksamheter riktade mot en specifik verksamhet som bedrivits i 100 år, och som omprövas.

/

SBMI, Sveriges Bergmaterialindustri genom vd Mårten Sohlman
Tel: 070-676 98 99
Mail: marten.sohlman@sbmi.se